

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

BİTLİS İLİ SOSYOEKONOMİK ANALİZ RAPORU

Eylül, 2024

İçindekiler

1	Genel Bilgi	1
2	Nüfus Göstergeleri	3
3	Ekonomi	5
4	İstihdam	6
5	Dış Ticaret.....	8
6	Turizm Göstergeleri.....	9
7	Sanayi Göstergeleri	10
8	Eğitim Göstergeleri	13
9	Sağlık Göstergeleri	15
10	Tarım Göstergeleri.....	16
	KAYNAKÇA	19

Tablolar

Tablo 1: İdari Birim Sayıları	1
Tablo 2: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması.....	3
Tablo 3: Kurumsal Olmayan Nüfusun İş Gücü Durumu [15+ yaş].....	6
Tablo 4: İl Düzeyinde İstihdam ve İşsizlik Oranları.....	8
Tablo 5: Dış Ticaret Verileri	9
Tablo 6: 2023 Yılı İşletme Belgeli Konaklama İstatistikleri.....	10
Tablo 7: 2022 Yılı Belediye Belgeli Konaklama İstatistikleri.....	10
Tablo 8: Coğrafi İşaretli Ürün Listesi	13
Tablo 9: Okul, Derslik ve Öğrenci Sayıları.....	13
Tablo 10: Sağlık Göstergeleri.....	15

Şekiller

Şekil 1: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması.....	1
Şekil 2: İl SEGE-2017 Gelişmişlik Kademeleri Haritası.....	2
Şekil 3: Bitlis İli Nüfus Değişimi	3
Şekil 4: Cinsiyete ve Yaş Aralıklarına Göre Nüfus Dağılımı.....	4
Şekil 5: Bağımlılık Oranları	4
Şekil 6: Net Göç ve Net Göç Hızı.....	5
Şekil 7: GSYH ve Kişi Başına GSYH	5
Şekil 8: Bitlis İli Ekonominin İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH Dağılımı	6
Şekil 9: İşsizlik Oranı.....	7
Şekil 10: İstihdamın Sektörel Dağılımı, TRB2 Bölgesi	8
Şekil 11: Patent Başvuru Sayısı.....	11
Şekil 12: Faydalı Model Başvuru Sayısı	12
Şekil 13: Marka Başvuru ve Tescil Sayıları.....	12
Şekil 14: Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı.....	14
Şekil 15: Lise ve Üniversite Mezunlarının Oranı.....	14
Şekil 16: Yüz Bin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı.....	16
Şekil 17: Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayısı.....	16
Şekil 18: Hayvansal Ürünlerin Üretim Miktarları	17
Şekil 19: Tarım Alanı ve Bitkisel Üretim Miktarı.....	18

1 Genel Bilgi

Bitlis ili Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Murat Van ve Yukarı Fırat Bölümlerinde, Van Gölü'nün batısında yer almaktadır. Doğusunda Van Gölü ve Van ili, batısında Muş ve Batman, güneyinde Siirt, kuzeyinde Ağrı bulunmaktadır. Göl yüzeyleriyle birlikte 8.645 kilometrekare yüz ölçüme sahip Bitlis ilinde; 7 ilçe, 6 belde ve 351 köy bulunmaktadır.

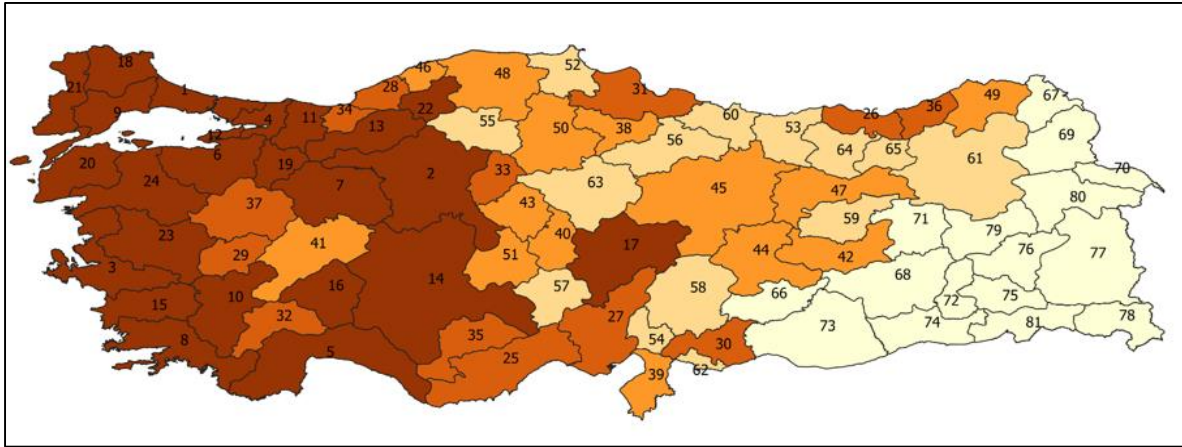
Tablo 1: İdari Birim Sayıları

İdari Birim	Sayı
İlçe sayısı	7
Belde sayısı	6
Köy sayısı	351

Kaynak: İçişleri Bakanlığı, 2024.

2017 yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasına (SEGE-2017) göre Bitlis ili Türkiye'de 81 il arasında 76. sırada yer almaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019a). Araştırmada sekiz başlık altında yer alan 52 değişken üzerinden Güçlü Temel Bileşenler Analizi yapılmıştır. SEGE-2017 çalışmasında kullanılan il bazında kişi başına düşen GSYH değişkeni hariç diğer tüm değişkenler, SEGE-2011 çalışmasında kullanılan veri setinde de yer almıştır. SEGE-2011'e göre Bitlis ili 76. sırada yer almaktadır ve SEGE-2017'de Bitlis ilinin sırası değişmemiştir.

Şekil 1: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

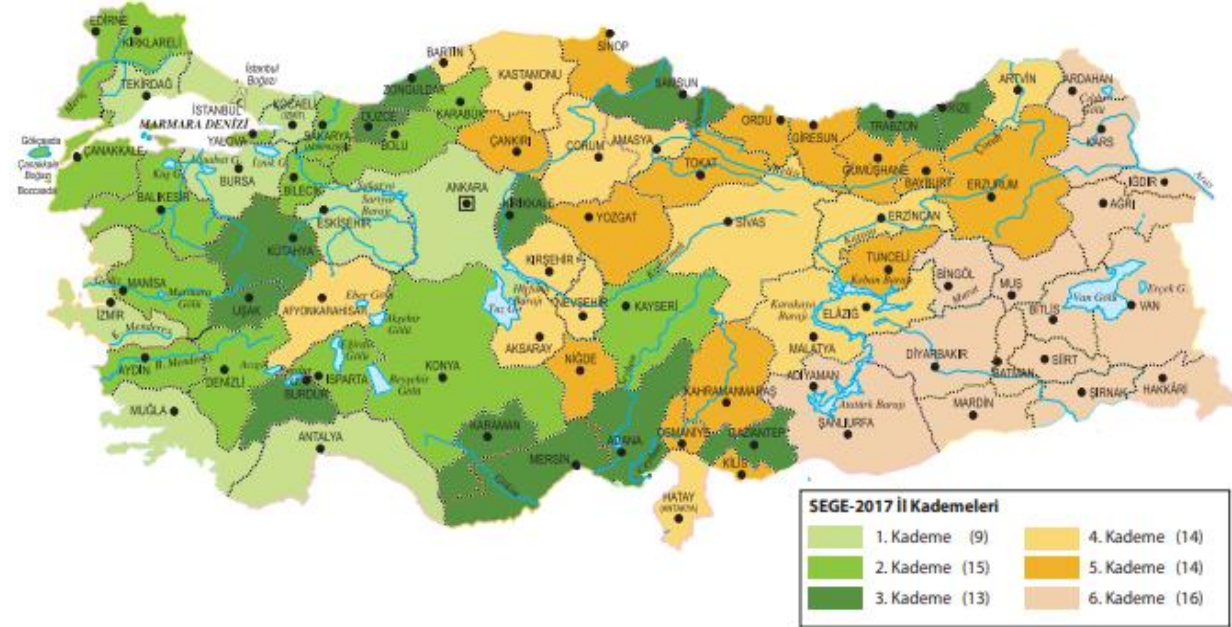

Kaynak: İl SEGE-2017 çalışmasından üretilmiştir.

Türkiye'de bulunan iller sosyoekonomik gelişmişlik düzeyine göre altı kademeye ayrılmaktadır. En gelişmiş iller birinci kademede yer alırken, en az gelişmiş iller altıncı

kademede yer almaktadır. Şekil 2’de yer alan Türkiye haritasına bakıldığında altıncı kademe illerinin Bitlis’in de içinde bulunduğu Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illeri arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Şekil 2: İl SEGE-2017 Gelişmişlik Kademeleri Haritası

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019a.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması’nda (SEGE 2022), 56 değişken kullanılarak Türkiye’de bulunan toplam 973 ilçenin göreceli sıralamaları ve kademeleri belirlenmiştir. Buna göre Bitlis’in sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması en iyi olan ilçesi Merkez’dir. 973 ilçe arasında 359. sırada olan Merkez ilçesinden sonra Tatvan 388. ve Ahlat 786. sıralarda yer almıştır. İlçeler içerisinde en son sıralarda Mutki (963), Hizan (936) ve Güroymak (910) gelmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022). Bu veriler ilçeler arasında (bölge içi) önemli sosyoekonomik gelişmişlik farkının olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

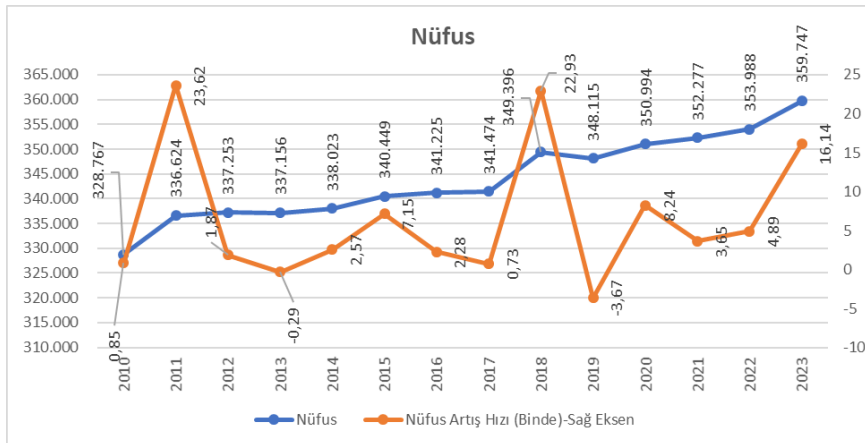
İlçe Adı	2017 SEGE	2022 SEGE	Değişim
Merkez	425	359	66
Tatvan	547	388	159
Ahlat	857	786	71
Adilcevaz	832	854	-22
Güroymak	924	910	14
Hizan	954	936	18
Mutki	966	963	3

Kaynak: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2022) isimli çalışmadan üretilmiştir.

2 Nüfus Göstergeleri

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, Bitlis ilinin 2023 yılı itibarıyla toplam nüfusu 359.747'dir. Nüfus bir önceki yıla göre %16,14 oranında artış kaydetmiştir. Toplam nüfusun 186.038'i (%51,7) erkek, 173.709'u (%48,3) kadınlardan oluşmaktadır. Van Gölü hariç alanlar dikkate alındığında kilometrekareye düşen kişi sayısı 54'tür (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

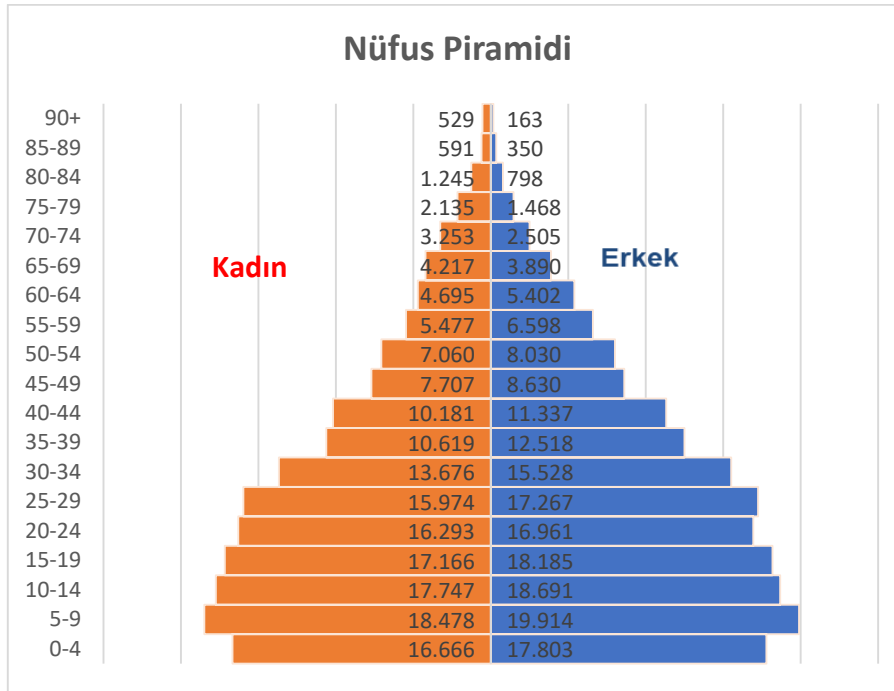
Şekil 3: Bitlis İli Nüfus Değişimi

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

Bitlis ili oldukça genç bir nüfus yapısına sahiptir. TÜİK verilerine göre 2023 yılında Bitlis ilinin nüfusunun %49,4'ü 25 yaşın altındadır. Ortanca yaş 25,3 olup 34 yaş olan Türkiye'nin ortanca yaş verisine göre oldukça düşüktür. Ortalama hanehalkı büyüklüğü 4,1 olup Türkiye ortalaması olan 3,1'in üstündedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

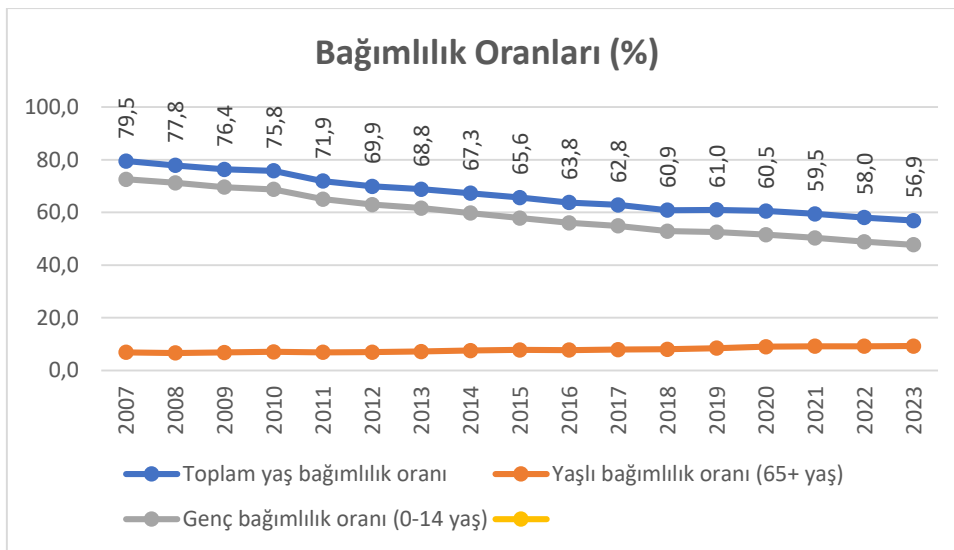
Şekil 4: Cinsiyete ve Yaş Aralıklarına Göre Nüfus Dağılımı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

“15-64” yaş grubundaki her 100 kişi için “0-14” ve “65 ve daha yukarı” yaş gruplarındaki kişi sayısı olarak tanımlanan bağımlılık oranı verilerine bakıldığında Bitlis’te özellikle genç bağımlılık oranının çok yüksek olduğu görülmektedir. Toplam bağımlılık oranı yıllar içerisinde gerilemiş olsa da hala %56’nın üzerinde gerçekleşmiştir. Türkiye için bu oran 2023 yılı için %46,3 seviyesindedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

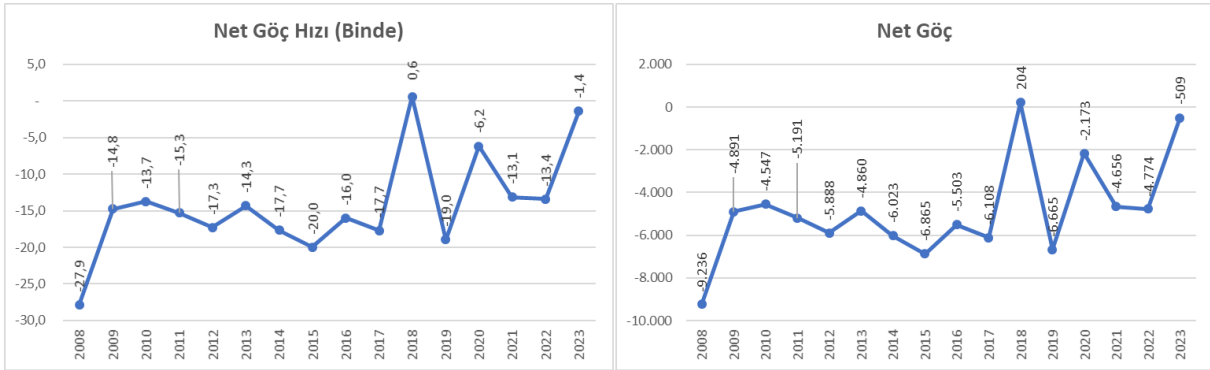
Şekil 5: Bağımlılık Oranları

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

Bitlis ilinde doğumlara bağlı olarak nüfus her yıl artarken verilen göç alınan göçten fazla olduğu için net göç genellikle negatif olmaktadır. 2023 yılında Bitlis'e göç eden kişi sayısı 19.286, Bitlis'ten başka illere göç eden kişi sayısı ise 19.795'dir. Net göç -509 olurken net göç hızı % -1,41 düzeyindedir. Son 10 yılda toplam net göçün -43.072'i olması nüfus artışını olumsuz yönde etkilemektedir.

Şekil 6: Net Göç ve Net Göç Hızı

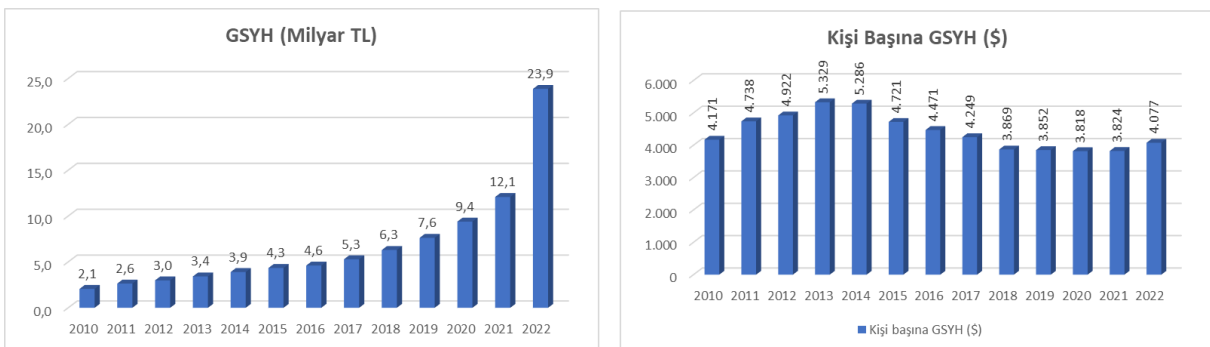

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

3 Ekonomi

Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre Bitlis ilinin ekonomik büyüklüğü (gayri safi yurt içi hasıla değeri (GSYH) 2022 yılında 23,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu veriye göre Bitlis ekonomisinin Türkiye içerisindeki payı %0,16 seviyesindedir. Kişi başına GSYH değeri 2022 yılı için 4.077 dolar (67.566 TL) olarak gerçekleşmiştir. Türkiye ile karşılaştırıldığında, kişi başına düşen GSYH değerlerinin oldukça düşük olduğu ve Türkiye'nin kişi başına GSYH'sinin (10.659 dolar, 176.651 TL) yaklaşık %38'ine denk geldiği görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

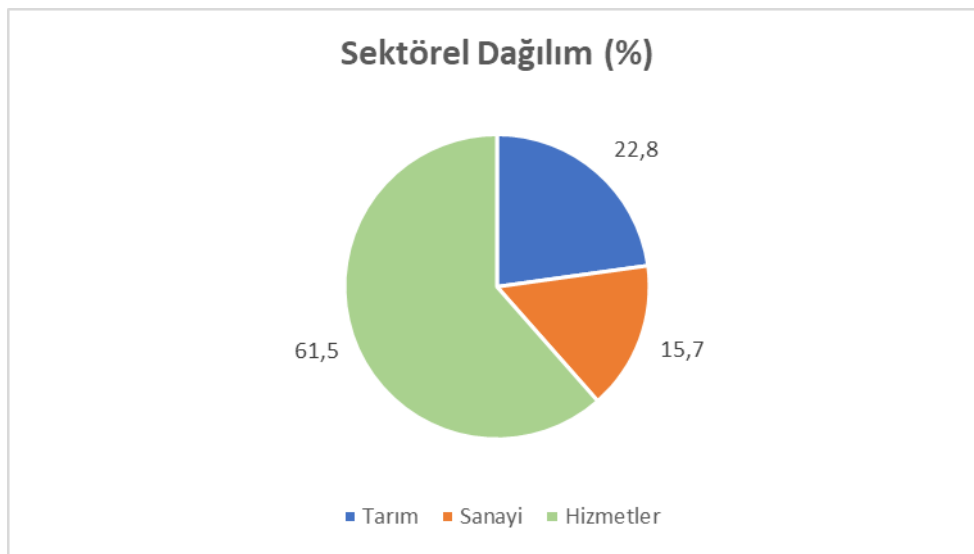
Şekil 7: GSYH ve Kişi Başına GSYH

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

İktisadi faaliyet kollarına göre cari fiyatlarla GSYH oranları incelendiğinde Bitlis ekonomisinde hizmetler sektörünün öne çıktığı görülmektedir. 2022 yılında hizmetler sektörünün payı %61,5 iken sanayi sektörünün payı %15,7 ve tarım sektörünün payı %22,8 seviyesindedir. Türkiye (tarım %7,2, sanayi %35,0, hizmetler %57,8) ile Bitlis verileri karşılaştırıldığında, Bitlis ilinde sanayinin ekonomideki payının düşük, hizmetler ve tarımın ise yüksek olduğu söylenebilir.

Şekil 8: Bitlis İli Ekonominin İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH Dağılımı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

4 İstihdam

Türkiye İstatistik Kurumu, istihdam ve işsizlik verilerini 18 Temmuz 2024 tarihine kadar il bazında değil Düzey-2 bazında açıklamaktaydı. 2023 yılında TRB2 Bölgesi'nde istihdam oranı %40 olurken işsizlik oranı %17,2, seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Kurumsal Olmayan Nüfusun İş Gücü Durumu [15+ yaş]

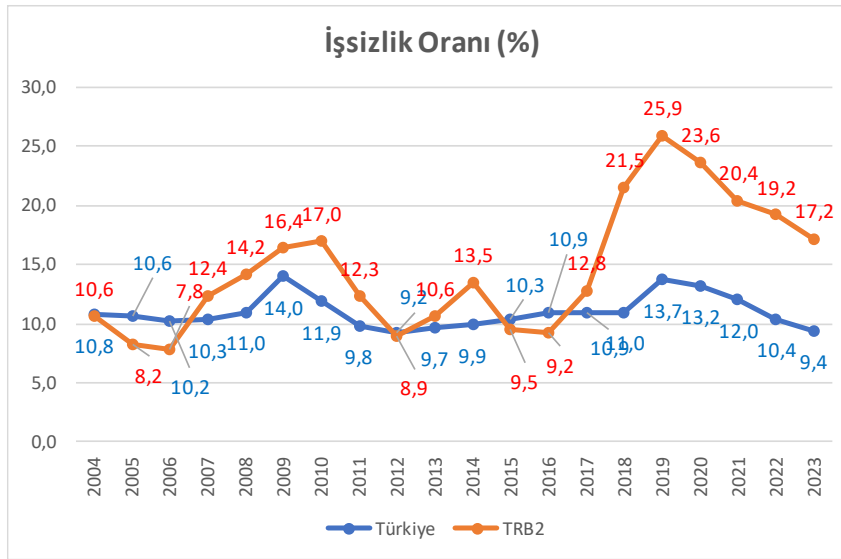
İşgücü İstatistikleri	2010		2023	
	Türkiye	TRB2 Bölgesi	Türkiye	TRB2 Bölgesi
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (1000)	52.541	1.138	65.425	1.403
İş Gücü (1000)	25.641	500	34.896	677
İstihdam (1000)	22.594	415	31.632	561
İşsiz (1000)	3.046	85	3.264	117
İş gücüne dahil olmayan nüfus (1000)	26.901	639	30.528	725

İş gücüne katılma oranı (%)	48,8	43,9	53,3	48,3
İşsizlik oranı (%)	11,9	17,0	9,4	17,2
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	14,8	24,5	-	-
İstihdam oranı (%)	43,0	36,4	48,3	40,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

İstihdamın en önemli göstergesi olan işsizlik oranı hem Türkiye hem de TRB2 Bölgesi'nde 2019 yılında oldukça yüksek seviyeleri gördükten sonra gerilemeye başlamıştır. 2019 yılında %25,9 olan TRB2 Bölgesi işsizlik oranı yıllar içinde azalarak %17,2'ye gerilemiştir.

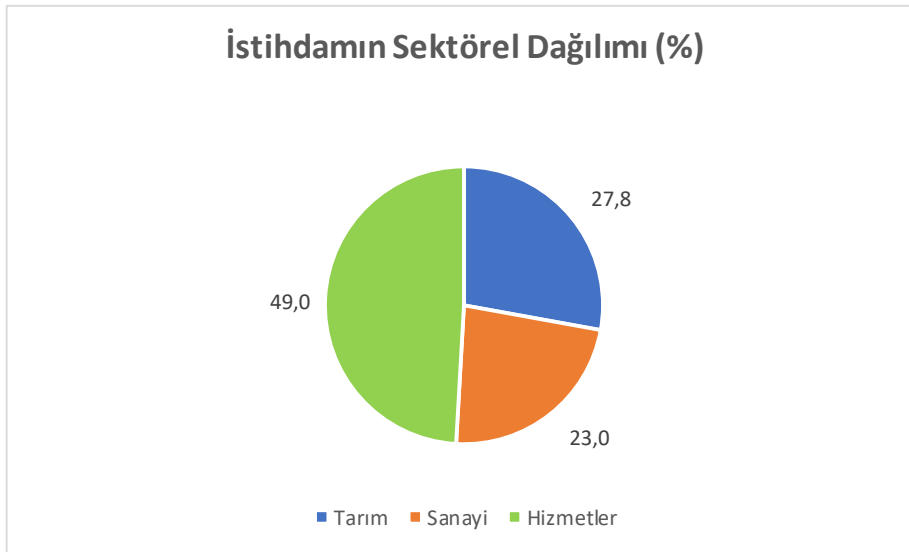
Şekil 9: İşsizlik Oranı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

İstihdamın sektörel dağılımı incelendiğinde 2023 yılında TRB2 Bölgesi'nde hizmetler sektörünün payının %49, sanayi sektörünün payının %23 olduğu ve tarım sektörünün payının ise %27,8 olduğu görülmektedir. Tarımın istihdam oranı çok yüksek olmasına rağmen, üretimdeki payının düşük olması katma değerli üretimin yeterli olmamasından ya da gizli işsizlikten kaynaklı olabilir. Sektörel bazda Türkiye ile karşılaştırıldığında (hizmetler %57,6 tarım %14,8, sanayi %27,5) tarımdaki istihdam oranının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Şekil 10: İstihdamın Sektörel Dağılımı, TRB2 Bölgesi

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

18 Temmuz 2024 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu 2022 ve 2023 yıllarına ait İl Düzeyinde İşgücü İstatistiklerini yayımlamıştır. Buna göre Bitlis ili 2023 yılında %47,9 iş gücüne katılma oranı ile iller sıralamasında 66. sırada yer almaktadır. İstihdam oranı %42,2 olan Bitlis ili %11,7 işsizlik oranı ile 17. sırada yer almaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024b).

Tablo 4: İl Düzeyinde İstihdam ve İşsizlik Oranları

Oranlar	2022	2022 Sıralama	2023	2023 Sıralama
İşgücüne Katılma Oranı(%)	52,3	40	47,9	66
İstihdam Oranı (%)	45,5	51	42,2	66
İşsizlik Oranı (%)	13,0	17	11,7	17

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024b.

Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) verilerine göre 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla Bitlis ilinde aktif sigortalı sayısı 73.456'dır. Bu çalışanların 44.603'ü 4a kapsamında, 7.995'i 4b kapsamında ve 20.858'si 4c kapsamındadır (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2024).

5 Dış Ticaret

Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre Bitlis ilinde 2022 yılında ihracat 10,6 milyon dolar, ithalat 1,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Kişi başına ihracat 2022 yılında 30 dolar olurken kişi başına ithalat 4 dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye'nin kişi başına

ihracat ve ithalat verileri ile karşılaştırıldığında Bitlis ilindeki değerlerin oldukça düşük kaldığı görülmektedir.

Tablo 5: Dış Ticaret Verileri

Dış Ticaret Verileri	2021	2022
Toplam İhracat (bin \$)	8.079	10.616
Toplam İthalat (bin \$)	1.664	1.385
Dış Ticaret Hacmi (İhracat + İthalat bin \$)	9.743	12.001
Dış Ticaret Açığı (İhracat - İthalat bin \$)	6.415	9.231
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı ((İhracat/İthalat)*100)	485,5	766,4
Kişi Başına İhracat (İhracat/Nüfus) (dolar)	23	30
Kişi Başına İthalat (İthalat/Nüfus) (dolar)	5	4

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (2024).

Kişi başına ihracat ve ithalat, TÜİK verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Ticaret Bakanlığı faaliyet illerine göre ihracat verilerini yayımlamaktadır. Bu verilerin, ihracatçı firmaların kanuni merkezleri bazında açıklanan veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar ortaya çıktığı görülmektedir. Faaliyet illerine göre Bitlis ilinin ihracat tutarı 2022 yılında 18,5 milyon dolar olurken 2023 yılında 21,7 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir (Ticaret Bakanlığı, 2024). Bu veriler dikkate alındığında kişi başına ihracat tutarının 2022 yılında 52 dolar ve 2023 yılında 60 dolar olduğu hesaplanmıştır.

6 Turizm Göstergeleri

Bitlis ili, Van Gölü'nün yanı sıra sahip olduğu doğal güzellikler, tarihi ve kültürel değerleri, iklim ve coğrafyasının sunduğu fırsatları ile turistleri cezbetmeye devam etmektedir. Başta Anadolu Selçukluları olmak üzere birçok medeniyetin izlerini taşıyan Bitlis ilinde pek çok tarihi yapıya rastlamak mümkündür.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2023 yılında Bitlis ilinde işletme (Bakanlık) belgeli tesislerde ortalama kalış süresi 1,27 gece olarak gerçekleşmiştir. Yabancı turistlerde bu süre 1,18 iken yerli turistlerde 1,27 olmuştur. Türkiye'de ortalama kalış süresi 2,63 gecedir. Bu tesislerde 2023 yılında toplam geceleme 131.935 olarak gerçekleşmiştir. Doluluk oranı toplamda %43,52 seviyesinde gerçekleşmiştir. En yüksek doluluk oranına sahip ilçeler, Adilcevaz (%31,35) ve Tatvan (%27,67)'dir.

Tablo 6: 2023 Yılı İşletme Belgeli Konaklama İstatistikleri

	Tesis Geliş Sayısı			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Adilcevaz	-	4.801	4.801	0,00	1,22	1,22	-	31,35	31,35
Ahlat	28	3.670	3.698	2,14	1,83	1,83	0,18	20,26	20,44
Güroymak	-	4.629	4.629	0,00	1,62	1,62	-	13,35	13,35
Merkez	169	15.960	16.129	1,54	1,45	1,45	0,29	26,30	26,60
Tatvan	2.476	72.316	74.792	1,14	1,18	1,18	0,89	26,78	27,67
Toplam	2.673	101.376	104.049	1,18	1,27	1,27	0,61	24,98	25,59

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2024.

Belediye belgeli konaklama tesislerinde 2022 yılında ortalama 2,67 gece kalınmıştır. Yabancı turistlerde bu oran 1,93, yerli turistlerde ise 2,67 olarak gerçekleşmiştir. Bu tesislerde toplam geceleme 53.956 olmuştur.

Tablo 7: 2022 Yılı Belediye Belgeli Konaklama İstatistikleri

	Tesis Geliş Sayısı			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Adilcevaz		3.327	3.327	0,00	2,51	2,51	0,00	42,36	42,36
Ahlat	95	8.236	8.331	3,57	1,82	1,84	0,67	29,77	30,44
Güroymak		2.120	2.120	0,00	4,75	4,75	0,00	42,80	42,80
Merkez	2	16.814	16.816	1,00	3,33	3,33	0,00	47,24	47,24
Tatvan	443	18.369	18.812	1,58	1,96	1,95	0,79	40,73	41,52
Hizan		4.287	4.287	0,00	2,27	2,27	0,00	42,27	42,27
Mutki		263	263	0,00	29,17	29,17	0,00	68,75	68,75
Toplam	540	53.416	53.956	1,93	2,67	2,67	0,31	42,67	42,98

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2024.

7 Sanayi Göstergeleri

Bitlis ilinde Merkez ilçede 1 OSB aktif olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşunun (OSBÜK) verilerine göre Bitlis OSB’de 54 parsel bulunmaktadır. Bitlis OSB’de 54 parselin tamamı tahsis edilmiştir.

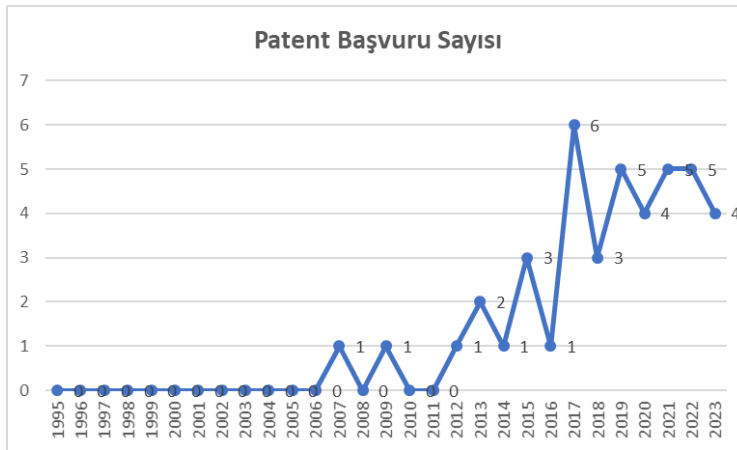
Tablo 9: Bitlis İli OSB Verileri

OSB Ünvanı	OSB Türü	Fiili Durumu	Kuruluş Onayı Veren Bakanlık	OSB Alanı (Hektar)	Toplam Parsel Sayısı	Tahsis Edilen Parsel Sayısı	Tahsis Edilecek Parsel Sayısı	Üretim Yapılan Parsel Sayısı	İnşaatı Devam Eden Parsel Sayısı
Bitlis	Karma	İşletmede	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	207	54	54	0	37	17

Kaynak: Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu, 2024.

Türk Patent ve Marka Kurumunun verilerine göre Bitlis ilinde patent başvuruları 6 adet ile 2016 yılında en yüksek değerine ulaşmıştır. 2022 yılında 5 olan patent başvuru sayısı 2023 yılında 4 olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılından bu yana 1 patent tescili gerçekleşmiştir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a).

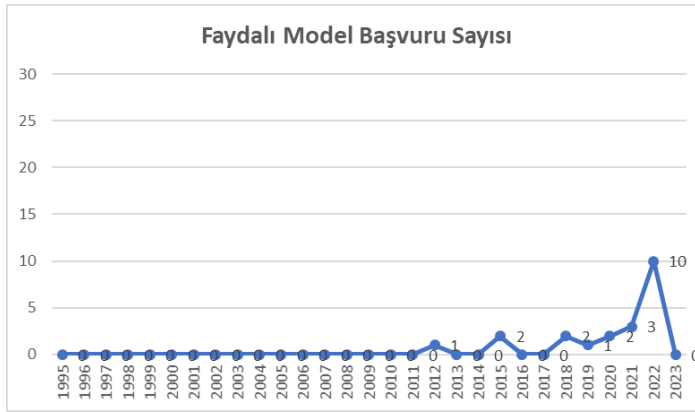
Şekil 11: Patent Başvuru Sayısı

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a.

Bitlis ilinden yapılan faydalı model başvuru sayısında 2022 yılında önemli bir artış yaşanmıştır. Faydalı model başvuru sayısı 2022 yılında 10'a ulaşmıştır. 2012-2023 yılları arasında 3 adet faydalı model tescil edilmiştir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a).

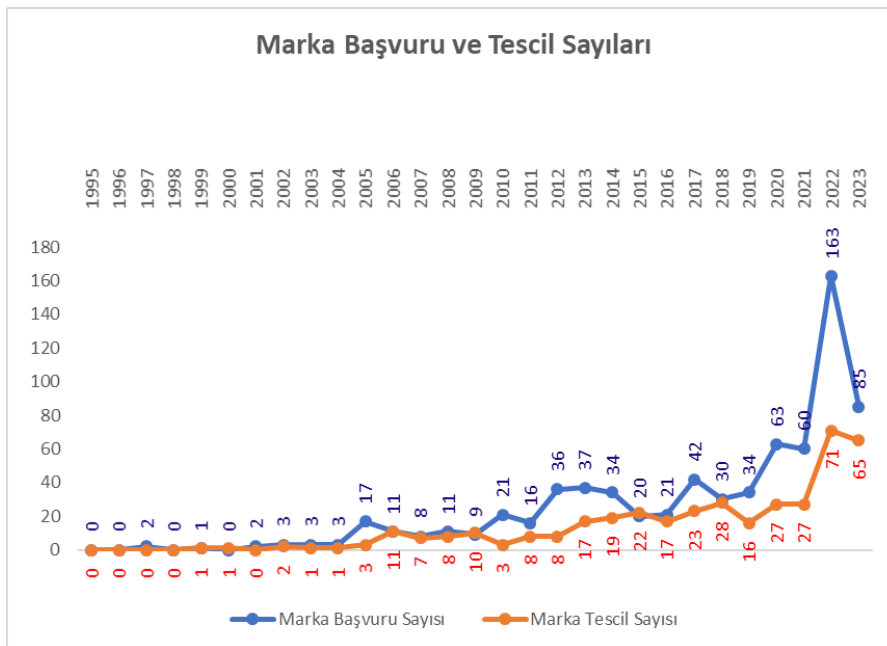
Şekil 12: Faydalı Model Başvuru Sayısı

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a.

1995-2023 yılları arasında Bitlis ilinde gerçekleşen marka başvuru sayısı 732 olurken 396 adet marka tescili gerçekleşmiştir. Son 2 yılda gerçekleşen ortalama marka tescil sayısı 66'ya ulaşmıştır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a).

Şekil 13: Marka Başvuru ve Tescil Sayıları

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a.

2020-2023 yılları arasında 69 adet tasarım başvurusu yapılmış olup bunların 44 adedi tescil edilmiştir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024a). Türk Patent ve Marka Kurumunun coğrafi işareti verilerine göre Bitlis iline tescil edilmiş 4 adet Mahreç işareti olan coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024b).

Tablo 8: Coğrafi İşaretli Ürün Listesi

Sıra No	Coğrafi İşaretin Adı	Tescil Yılı	Türü	Ürün grubu
1	Adilcevaz Bastonu	2019	Mahreç İşareti	Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
2	Ahlat Bastonu	2017	Mahreç İşareti	Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
3	Bitlis Büryan Kebabı	2021	Mahreç İşareti	Yemekler ve çorbalar
4	Bitlis Katıklı Dolma	2024	Mahreç İşareti	Yemekler ve çorbalar

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024b.

Raporun hazırlandığı tarih itibarıyla başvuru süreci devam eden 6 adet ürün bulunmaktadır. Bunlar; Bitlis Avşor Çorbası (Mahreç İşareti), Bitlis Balı (Menşe Adı), Bitlis Ciğer Taplaması (Mahreç İşareti), Bitlis Gezo Pekmezi (Mahreç İşareti), Bitlis Çorti Taplaması (Mahreç İşareti), Bitlis İçli Köftesi (Mahreç İşareti) şeklindedir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024c).

8 Eğitim Göstergeleri

Milli Eğitim Bakanlığının verilerine göre 2022-2023 eğitim döneminde okul öncesinde 11.539, ilkokulda yaklaşık 30 bin, ortaokulda yaklaşık 31 bin ve ortaöğretimde yaklaşık 39 bin öğrenci bulunmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2024). Bitlis Eren Üniversitesinde 7.371 ön lisans, 4.576 lisans, 1.210 yüksek lisans ve 54 doktora öğrencisi olmak üzere 13.211 öğrenci eğitim almaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2024).

Tablo 9: Okul, Derslik ve Öğrenci Sayıları

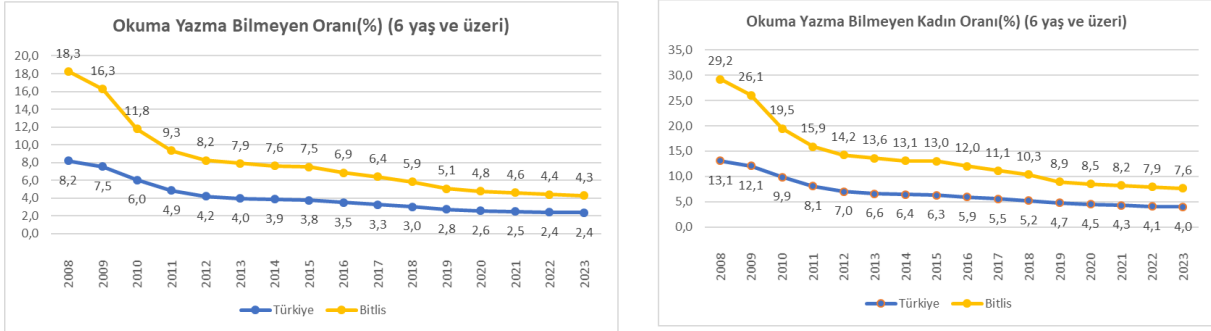
Eğitim Kademesi	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı
Okul Öncesi	403	557	11.539
İlkokul	449	2.465	29.542
Ortaokul	202	1.319	31.476
Ortaöğretim	70	1.010	38.815

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, 2024.

2008 yılında Türkiye’de 6 yaş ve üzeri okuma yazma bilmeyenlerin oranı %8,2 iken Bitlis’te %18,3 olarak gerçekleşmiştir. Bitlis ilinde bu oran hızla gerilemiş ve 2023 yılında %4,3

seviyesine inmiştir. Kadınlarda okuma yazma bilmeyenlerin oranı 2008-2023 arasında %29,2’den yaklaşık olarak %8’e gerilemiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

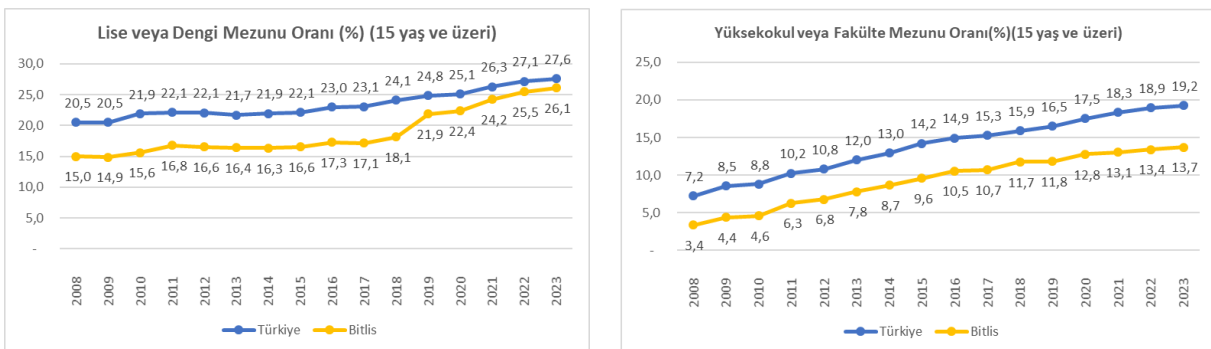
Şekil 14: Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

15 yaş ve üzeri nüfusta lise ve dengi okul bitirenlerin oranı 2023 yılında Bitlis ilinde %26,1’e, Türkiye’de ise %27,6’ya yükselmiştir. Yıllar içerisinde Bitlis ve Türkiye ortalaması arasındaki fark azalarak 1 puana gerilemiştir. 2008 yılında 15 yaş ve üzeri nüfusta lise veya dengi kadın mezunu oranı %7,6 iken Türkiye’de %17,1 seviyesindedir. 2023 yılına gelindiğinde Türkiye’de bu oran %23,9 olurken Bitlis’te %20,9 olarak gerçekleşmiştir. 15 yaş ve üzeri yüksekokul veya fakülte mezunu oranı 2023 yılında Türkiye’de %19,2, Bitlis ilinde ise %13,7 seviyesindedir. Kadınlarda bu oran Türkiye için %18,5, Bitlis için %11,1’tür (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a). Mezun oranlarında Bitlis ilinin son yıllarda yüksek bir performans sergilediği görülmektedir. Bunda eğitim altyapısındaki iyileşmeler, ailelerin başta kız çocuklarının eğitimi olmak üzere eğitime bakış açılarındaki değişim, hanehalkı gelirinde artış yaşanması gibi faktörlerin etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Şekil 15: Lise ve Üniversite Mezunlarının Oranı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

9 Sağlık Göstergeleri

Sağlık Bakanlığının verilerine göre 2022 yılında Bitlis ilinde toplam 8 adet hastane faaliyet göstermektedir. Yatak sayısı 1.065 ve 10.000 kişiye düşen yatak sayısı 30,1 olup, bu oran Türkiye ortalamasının altındadır. Bitlis ilinde 112 aile hekimliği birimi bulunmaktadır. Aile hekimliği birimi başına 3.163 kişi düşmektedir. İlde 20 adet acil yardım istasyonu ve 40 adet acil yardım ambulansı bulunmaktadır. 215 uzman hekim bulunurken toplam 490 hekim faaliyet göstermektedir. Bitlis'te çalışan dış hekimi sayısı 71 olurken, eczacı sayısı 103'tür. Hastanelerde 1.109 hemşire ve 275 ebe görev yapmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2024).

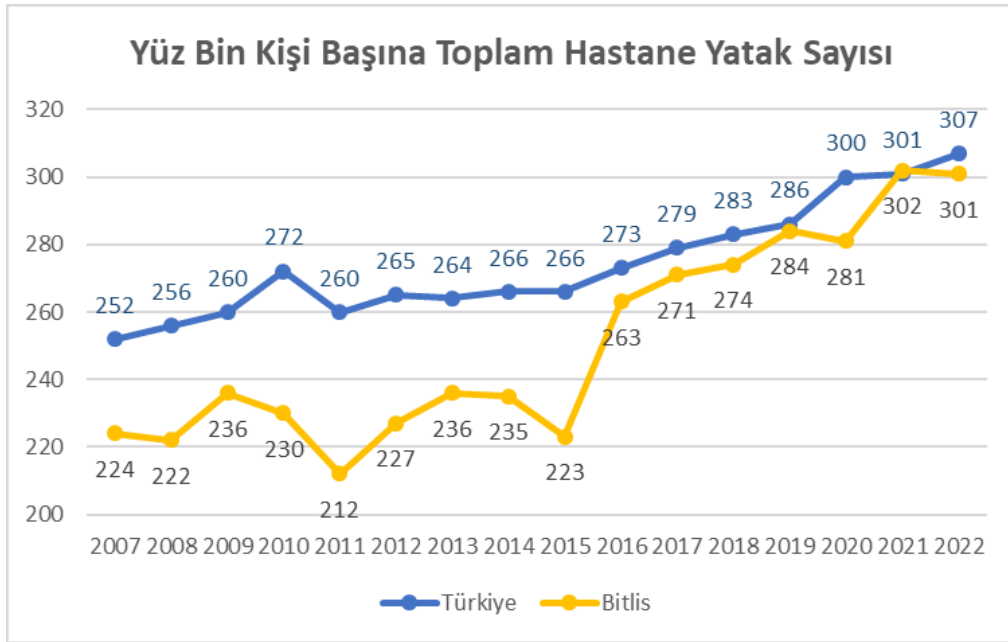
Tablo 10: Sağlık Göstergeleri

Sağlık Göstergeleri	Bitlis	Türkiye
Hastane Sayısı	8	1.555
Yatak Sayısı	1.065	262.190
10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	30,1	30,7
Aile Hekimliği Birimi Sayısı	112	27.762
Aile Hekimliği Birimi Başına Düşen Nüfus	3.161	3.072
Acil Yardım İstasyon Sayısı	20	3.290
Acil Yardım Başına Düşen Nüfus	17.699	25.921
Acil Yardım Ambulans Sayısı	40	5.735
Acil Yardım Ambulans Başına Düşen Nüfus	8.850	14.870
Uzman Hekim	215	95.600
Pratisyen Hekim	275	53.697
Asistan Hekim	0	45.391
Toplam Hekim	490	194.688
Toplam Dış Hekimi	71	42.359
Eczacı	103	38.981
Hemşire	1.109	243.565
Ebe	275	59.632
Diğer Sağlık Personeli	950	232.661

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, 2024.

Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre yüz bin kişi başına toplam hastane yatak sayısı 2007 yılından 2022 yılına kadar artış göstermiştir. Bitlis'te 2007 yılında 224 olan yüz bin kişi başına toplam hastane yatak sayısı 2022 yılında 301 olarak gerçekleşmiştir. Benzer bir artışın Türkiye'de de gerçekleştiği görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

Şekil 16: Yüz Bin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı

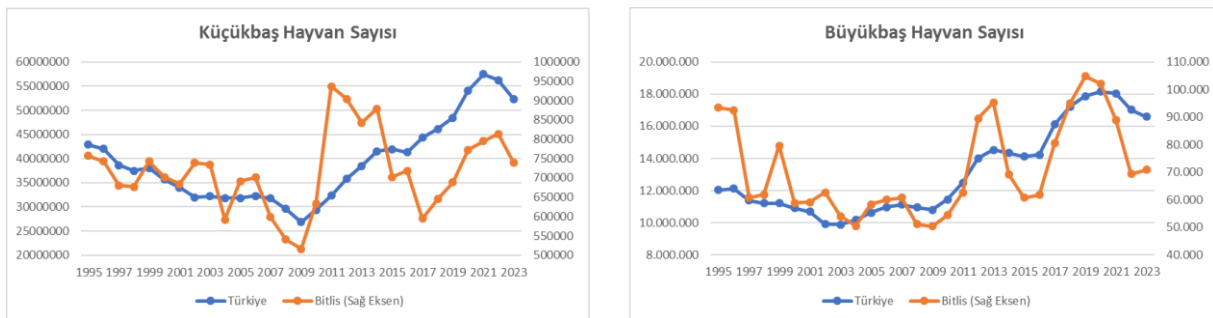

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

10 Tarım Göstergeleri

Bitlis ilinin ekonomisinde tarım ve hayvancılığın önemli bir yeri bulunmaktadır. Özellikle mada yetiştiriciliğinde Türkiye'nin en önde gelen illerinden biri olduğu söylenebilir. Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre 2023 yılı mada varlığı bakımından Bitlis ili Türkiye'de 5.sırada bulunmaktadır. Hayvancılık bir yandan süt ve kırmızı et sektörleri için girdi sağlarken bir yandan da yem bitkileri üretiminin yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır. Bitlis ilinde büyükbaş hayvan sayısı 62.616 olup ülkede 63. sırada yer almaktadır. Küçükbaş hayvan sayısı 739.888 olup ülkede 29. sırada yer almaktadır. Bitlis ili 94.794 baş kümes hayvanı varlığı ile 74. sıradadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

Şekil 17: Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayısı

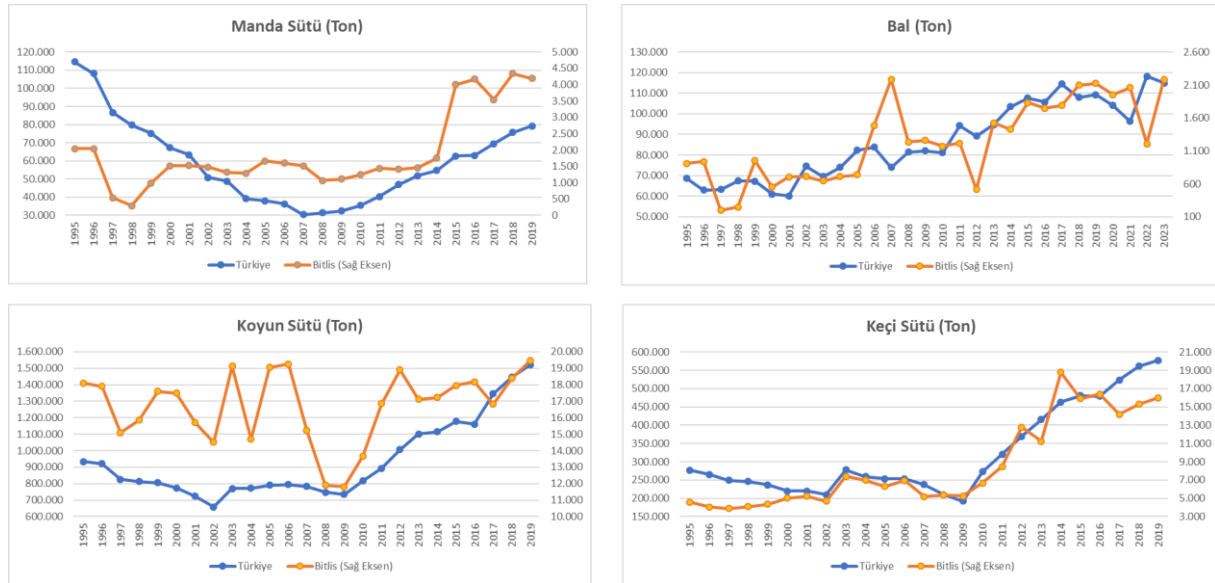

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

2021 yılında Bitlis ilinin bitkisel üretim değeri 1,58 milyar TL olarak hesaplanmıştır. Canlı hayvanların değeri 2021 yılında 1,4 milyar TL ve hayvansal üretim değeri 2020 yılında yaklaşık 514,2 milyon TL seviyesindedir. Bitlis, bitkisel üretim değeri verilerinde 49., hayvansal ürünler değeri verilerinde 52. sırada yer almaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

Hayvansal ürünlerin üretimi konusunda son yıllarda Bitlis ilinin ivme kazandığı görülmektedir. Özellikle manda sütü ve bal üretiminde Türkiye’de söz sahibi olduğu söylenebilir.

Şekil 18: Hayvansal Ürünlerin Üretim Miktarları

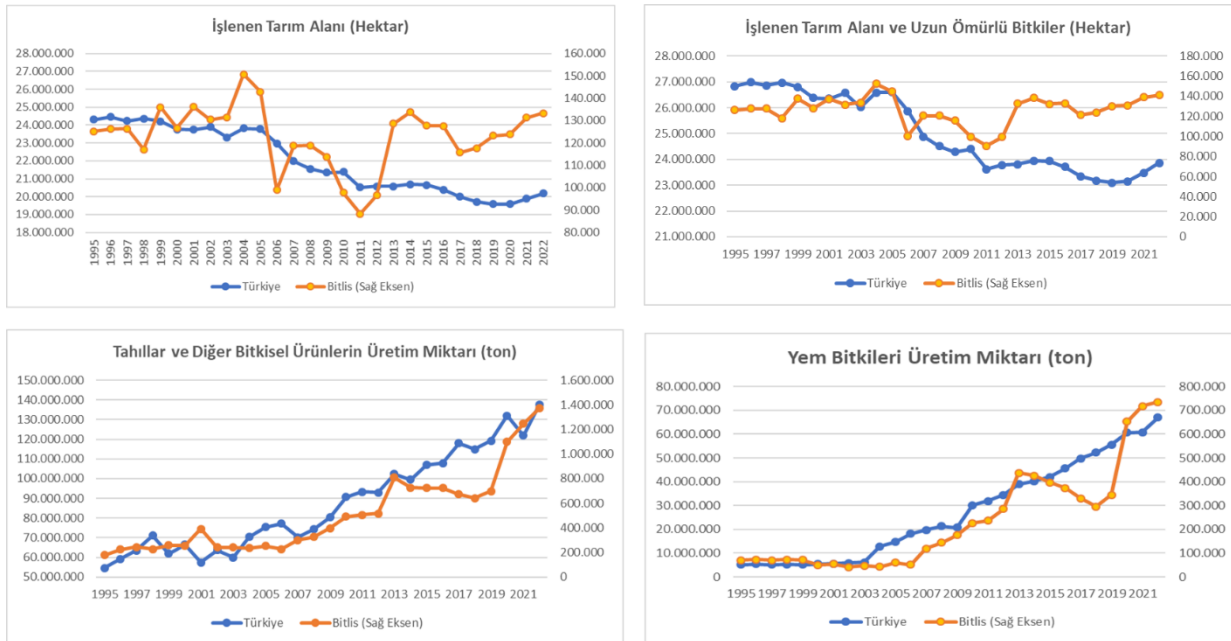
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

Türkiye İstatistik Kurumunun en güncel verisi olan 2019 yılına göre Türkiye’deki manda sütünün yaklaşık %5,3’ü Bitlis ilinde üretilmektedir. Yıllık 4.195 ton manda sütünün elde edildiği Bitlis ili 4. sırada yer almaktadır. Bitlis ilinde 2019 yılında 15.992 ton keçi sütü üretilmiş olup Türkiye’de 9. sırada bulunmaktadır. Özellikle 2014 yılından itibaren bal üretiminde gözle görülür bir artış kaydedilmiştir. 2023 yılında Bitlis ilinde 2.186 ton bal üretimi gerçekleşmiştir. Ülke üretiminin %2’sine denk gelen bu üretim miktarıyla Bitlis ili 14. sırada yerini almıştır. 2019 yılı koyun sütü üretim miktarı 19.481 ton olarak gerçekleşmiştir. Bitlis ili koyun sütü üretiminde 31. sırada yer almıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

2022 yılında Türkiye’de işlenen toplam tarım alanı 20,2 milyon hektardır. Bitlis ilinde işlenen toplam tarım alanı yaklaşık 133 bin hektar olup Türkiye’de işlenen toplam tarım alanına oranı %0,7’nin biraz altındadır. Türkiye’de tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin üretim miktarı 2022 yılında toplam 137,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bitlis ilinde bu veri yaklaşık 1,37

milyon ton olup Türkiye’deki bitkisel üretimin %1’ine denk gelmektedir. Yem bitkileri üretimi 2022 yılında Türkiye’de 67 milyon ton, Bitlis ilinde ise 735 bin ton seviyesindedir. Bu verilere göre Bitlis ilinin yem bitkileri üretimi Türkiye’nin %1,1’ine denk gelmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a).

Şekil 19: Tarım Alanı ve Bitkisel Üretim Miktarı

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024a.

KAYNAKÇA

- İçişleri Bakanlığı. (2024). *Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri*. <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkildariBolumleri.aspx>. Erişim Tarihi: 03.09.2024.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2024). *Konaklama İstatistikleri*. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201120/konaklama-istatistikleri.html>. Erişim Tarihi: 17.07.2024.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). *Eğitim İstatistikleri*. <https://istatistik.meb.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 09.08.2024.
- Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu. (2024). *Sayılarla OSB'ler*. <https://osbuk.org/view/sayilarlaosb/osbliste.php>. Erişim Tarihi: 18.07.2024.
- Sağlık Bakanlığı. (2024). *Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022*. <https://www.saglik.gov.tr/TR-103184/saglik-istatistikleri-yilligi-2022-yayinlanmistir.html>. Erişim Tarihi: 13.08.2024.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2019a). *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2017)*. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege>. Erişim Tarihi: 11.07.2024.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2019b). *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2017)*. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari>. Erişim Tarihi: 11.07.2024.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2022). *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2022*. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari>. Erişim Tarihi: 11.07.2024.
- Sosyal Güvenlik Kurumu. (2024). *SGK Veri Uygulaması*. <https://veri.sgk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 17.07.2024.
- Ticaret Bakanlığı. (2024). *Faaliyet İllerine Göre İstatistik Tabloları*. <https://ticaret.gov.tr/data/6639d3ca13b876b26075ac38/Faaliyet%20%C4%B0lleri%202024%20Haziran%20Verileri.xlsx/>. Erişim Tarihi: 17.07.2024.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024a). *Bölgesel İstatistikler*. <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/anaSayfa.do?dil=tr>. Erişim Tarihi: 11.07.2024.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2024b). *İl Düzeyinde İşgücü İstatistikleri, 2023*.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Il-Duzeyinde-Isgucu-Istatistikleri-2023-53838&dil=1>. Erişim Tarihi: 18.07.2024.

Türk Patent ve Marka Kurumu. (2024a). *Resmi İstatistikler*.

<https://www.turkpatent.gov.tr/istatistikler>. Erişim Tarihi: 08.08.2024.

Türk Patent ve Marka Kurumu. (2024b). *Türkiye'nin Coğrafi İşaretleri*.

<https://ci.turkpatent.gov.tr/cografi-isaretler/liste?il=65>. Erişim Tarihi: 08.08.2024.

Türk Patent ve Marka Kurumu. (2024c). *Veritabanı*. <https://ci.turkpatent.gov.tr/veri-tabani>.

Erişim Tarihi: 08.08.2024.

Yükseköğretim Kurulu. (2024). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*.

<https://istatistik.yok.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 12.08.2024.